# dodekafónia

Modern [1], 20. századi zenei irányzat. A tonalitás [2]t, a harmóniá [3]k vonzási törvényeit felváltja az atonalitás [4], a tizenkét fokú hangrendszer [5], amely a kromatikus [6] skála [7] valamennyi hang [8]ját egyenrangúnak tekinti.
A dodekafónia az átlagember számára érthetetlen, élvezhetetlen, ám számos 20. századi zeneszerzõ [9]re nagy hatással volt. Schönberg, az irányzat vezéralakja is úgy véli, hogy a dodekafónia csak eszköz, és nem cél a komponálás [10]ban.
► szeriális zene [11]

*Dodekafónia (12 hangúság)*
*1920 táján kialakult zeneszerzési technika, lényege a 12 hang egyenragú felhasználása. Mivel a kromatikus skála valamennyi hangja egyenértékű ebben a rendszerben, ezért az atonalitás (hangnemnélküliség) legtisztább megvalósulása. A dodekafónia létrejöttét az magyarázza, hogy megteremtője, Arnold Schönberg az atonális zene teljes szabadságának és talajtalanságának veszélyét megérezve, szükségét látta bizonyos újfajta törvények, korlátok felállításának, amelyek a régi dúr - moll rendszer helyét átvehetik.*
*A dodekafón komponálásmód kiindulási pontja a zeneszerző által megszerkesztett 12 hangú sor (németül Reihe), amely a megírandó mű alapja lesz.*
*A sor ismérvei, feltételei a következők: 1. Mind a 12 hang egyszer szólalhat meg, azaz hangismétlés addig nem történhet, amíg mind a 12 hangot nem hallottuk. 2. Azonos hangközök nem követhetik egymást. 3. Egymást követő hangok nem alkothatnak hármas- vagy négyeshangzatokat.*
*Az alapsornak 3 további változata lehetséges: 1. Tükörfordítás. (Azonos hangról indulva a hangközök az eredetivel ellenkező irányban mozognak.) 2. Rákfordítás. (Az alapsor hátulról visszafelé olvasva.) 3. Ráktükör. (A rákfordítástükörfordítása.) Az így kapott négy sorképlet bárhova transzponálható, a 12 hang bármelyikéről indítható, tehát összesen 48 változattal élhet a zeneszerző. A sorvízszintes (dallami), és függőleges (harmóniai) irányban egyaránt alkalmazható.*
*Mivel a teljes kompozíciót ezek a törvények szabják meg, a dodekafón technika igen bonyolult szerkezetű zenét eredményez. Schönberg nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a 12 hangúság pusztán eszköz, és nem cél a komponálásban. "Ezek a törvények csupán határokat szabnak, de nem alkotó jellegűek. Képesnek kell lenned, hogy e tilalmak ellenére zenét alkoss."*
*A dodekafónia a század egyik legfontosabb irányzata lett, amelyet "második bécsi iskolá"-nak is neveznek. Schönberg tanítványai és követői: Berg és Webern neve fémjelzi ezt az iskolát.*
*(Forrás: Sulinet.hu)*

**Forrás webcím:** https://www.zenci.hu/szocikk/dodekafonia

**Hivatkozások:**
[1] https://www.zenci.hu/szocikk/Modern
[2] https://www.zenci.hu/szocikk/tonalitas
[3] https://www.zenci.hu/szocikk/harmonia
[4] http://www.zenci.hu/szocikk/atonalis
[5] https://www.zenci.hu/szocikk/hangrendszer
[6] https://www.zenci.hu/szocikk/kromatikus
[7] https://www.zenci.hu/szocikk/skala
[8] https://www.zenci.hu/szocikk/hang
[9] https://www.zenci.hu/szocikk/zeneszerzo
[10] https://www.zenci.hu/szocikk/komponalas
[11] https://www.zenci.hu/szocikk/szerialis-zene